

Ombudsman navštěvuje neregistrovaná zařízení a žádá veřejnost o informace o jejich činnosti

5. 9. 2024

Veřejný ochránce práv zahájil novou sérii návštěv ubytovacích zařízení poskytujících péči bez potřebného oprávnění (tzv. neregistrovaných zařízení pobytových sociálních služeb). Systematické návštěvy jsou prováděny v rámci působnosti tzv. národního preventivního mechanismu.¹ Jejich cílem je posílit ochranu osob omezených na svobodě před špatným zacházením a současně působit do budoucna a zvyšovat standard poskytování sociálních služeb.

Ochránce již v minulosti navštěvoval neregistrovaná zařízení. Při sérii mezi lety 2012 a 2014 ochránce konstatoval špatné zacházení ve všech 9 navštívených zařízeních.² Na základě těchto návštěv byla vydána souhrnná zpráva, která podrobněji popisuje problematiku neregistrovaných zařízení.³

Veřejný ochránce práv označuje jako „neregistrovaná zařízení pobytových sociálních služeb“ ta zařízení, která poskytují ubytování a stravu spolu s péčí, která odpovídá péči poskytované v domovech pro seniory⁴ nebo v domovech se zvláštním režimem⁵. Častým doprovodným jevem bývá rovněž neoprávněné poskytování ošetrovatelské péče.⁶

Neregistrovaná zařízení představují několik hlavních rizik. Především jde o zdravotní rizika, která vyplývají z nedostatečné kvalifikace personálu a chybějícího materiálního vybavení. Často se stává, že ošetrovatelské úkony provádějí osoby bez odborného vzdělání, což může vést k nesprávné péči a závažným zdravotním komplikacím. Při předešlých návštěvách zjistil ochránce mnoho pochybení, mezi která patří například nedostatečná nebo nevyhovující strava, absence prevence malnutrice, nedbalé nakládání s léky, laické poskytování ošetrovatelské péče, omezování volného pohybu klientů, prohlubování inkontinence, nedůstojné hygienické podmínky a nerespektování práva na soukromí.⁷

Při provedených návštěvách chybělo v zařízeních signalizační zařízení pro přivolání pomoci, i když to pro trvale ležící klienty často představuje jedinou možnost, jak si v případě

¹ Na základě § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

² Veřejný ochránce práv. *Ubytovací zařízení poskytující péči bez oprávnění. Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv*. Online. 2015, str. 5. Dostupné z https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/28-2014-NZ_Souhrnna_zprava_-_neregistrovana_zarizeni_CJ_.pdf [cit. 08-26-2024].

³ Dostupná zde: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/28-2014-NZ_Souhrnna_zprava_-_neregistrovana_zarizeni_CJ_.pdf

⁴ § 49 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

⁵ § 50 zákona o sociálních službách.

⁶ *Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv*. op. cit., str. 9. [cit. 08-26-2024].

⁷ *Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv*. op. cit., str. 5. [cit. 08-26-2024].

potřeby přivolat personál. Ve většině navštívených zařízení byl během prohlídky cítit zápach moči a stolice, někde byly i myší výkaly a koberec potřísněný krví klienta.⁸ Dalším rizikem je ohrožení finanční situace klienta. Důvodem je, že neregistrovaná zařízení často neponechávají povinných 15 % z příjmů klientovi.⁹ Tento zůstatek je určen k pokrytí osobních potřeb klienta a jeho neponechání může vést k finanční tísní.

Neregistrované sociální služby nepodléhají kontrole naplňování registračních podmínek ze strany registrujících orgánů ani inspekci poskytování sociálních služeb. Chybí tak potřebný dohled nad kvalitou poskytované péče.

Ochránce doporučuje obezřetnost při volbě zařízení pobytových sociálních služeb. Vždy je třeba ověřit, zda zařízení disponuje registrací. Snadno to lze zjistit v Registru poskytovatelů sociálních služeb, který je dostupný na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁰

Ochránce právě zahajuje další sérii návštěv a shromažďuje poznatky o činnosti neregistrovaných zařízení. **Vzhledem k vysoké rizikovosti těchto zařízení ochránce žádá veřejnost o podněty o činnosti neregistrovaných zařízení. Informace můžete zaslat na e-mailovou adresu neregistry@ochrance.cz.** Podněty pak mohou sloužit ke stanovení plánu návštěv. Upozorňuji však, že systematické návštěvy jsou preventivního charakteru a neslouží k prošetření individuálních stížností.

⁸ Zpráva ze systematických návštěv veřejného ochránce práv. op. cit., str. 17-18. [cit. 08-26-2024].

⁹ § 73 odst. 3 zákona o sociálních službách.

¹⁰ Dostupný zde: <https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb>.